

Bemærkninger til forslaget

Den 30. september 2005 offentliggjorde Morgenavisen Jyllands-Posten 12 tegninger med temaet »Profeten Muhammed«. Dermed ønskede avisen at teste grænserne for ytringsfrihed i Danmark. Denne test medførte stor debat om ytringsfrihed både i Danmark og i udlandet. Under hele debatten – som udviklede sig med voldsomme protester mod både Jyllands-Posten, den danske regering og det danske samfund – fastholdt den danske regering en urokkelig tilslutning til den fulde ytringsfrihed.

Forslagsstillerne er enige i, at ytringsfriheden er et centralt element i ethvert demokrati, men ord er ikke nok. Derfor skal tilslutningen til ytringsfriheden udmøntes i handling til fordel for de mennesker, som udfordrer ytringsfriheden i verdens mindre liberale lande, dvs. i de lande, hvor det er forbundet med stor fare at ytre sig frit.

På initiativ af Salman Rushdie oprettede Det Internationale Forfatterparlament (IPW) i 1994 et internationalt netværk af fristeder for forfulgte forfattere. Udgangspunktet for dette netværk var den iranske fatwa, som var erklæret mod Salman Rushdie. De byer, som deltager i netværket, påtager sig at modtage en forfatter for en periode på ca. 2 år og stille både en bolig og et stipendium til rådighed. Gennem denne periode kan forfatteren arbejde i fred og deltage i byens kulturelle liv. Det internationale netværk lever stadig i bedste velgående, selv om IPW ikke eksisterer længere.

Det internationale netværk ICORN

I begyndelsen af juni 2006 afholdt ICORN (International City of Refugee Network for persecuted writers) sin første generalforsamling på Sølvberget i Stavanger. Denne gruppe skal udarbejde forslag til vedtægter for det internationale netværk inden næste generalforsamling i foråret 2007. Fribyer i Norge, Sverige, Storbritannien, Tyskland, Spanien og Mexico var repræsenteret ved generalforsamlingen.

I 2005 var i alt ca. 50 byer og regioner medlemmer af netværket. De er fordelt over hele Europa og Nord- og Sydamerika og med en enkelt afstikker til Afrika.

Norge, Sverige og Tyskland

Flere af de lande, vi plejer at sammenligne os med, herunder både Norge, Sverige og Tyskland, har tilsluttet sig dette netværk, og har oprettet særlige fribyer for forfulgte forfattere, journalister, tegnere og andre, som har udfordret ytringsfriheden i deres hjemlande. Landene er tilsluttet netværket for at sikre, at de myndigheder, som driver kritiske forfattere og journalister ud af landet, ikke lykkes med at fjerne en uønsket stemme fra både den hjemlige og den internationale debat. Det er vigtigt, at det ikke kun er *menne-sket*, som opnår beskyttelse, men også er *forfatterens* muligheder for fortsat at ytre sig, der beskyttes.

Syv norske fribyer

I 1995 sluttede Stavanger sig til netværket som den første norske friby, og i januar 1999 fulgte Kristiansand efter. Oslo blev etableret som friby i vinteren 2001. Siden har både Trondhjem, Tromsø, Molde og Skien tilsluttet sig netværket. De forfulgte forfattere kan bosætte sig i den friby, som vælger at påtage sig ansvaret.

I Norge vurderer man, at forfulgte forfattere kan opnå asyl på lige fod med de kvoteflygtninge, som har opnået asyl, efter at FN's Flygtningehøjkommissær (UNHCR) har fremlagt deres sag for de norske myndigheder. Dermed har UNHCR ikke eneret på at fremlægge sager, tværtimod kan andre organisationer eller instanser, f.eks. både de norske fribyer og norsk PEN, fremlægge sager på lige fod med UNHCR. Personer, som accepteres under fribyordningen, optages under flygtningekvoten og anses derfor som overføringsflygtninge. Andre forfattere, som kommer direkte til Norge og søger asyl på ordinær vis, vurderes ikke at udgøre en del af kvoten, eftersom kvoteflygtninge forudses at skulle overføres fra et andet land. Disse forfattere kan dog stadig komme ind under ordningen og få en plads i en friby.

Forfattere, journalister m.m., som kunne være relevante for friby-ordningen, vurderes på lige fod med andre flygtninge. Således vurderer Utlendingsdirektoratet både forfatterens beskyttelsesbehov og dennes